

Ředitel ND: Ondřej Černý

Šéf činohry ND: Michal Dočekal

Ivan Stodola

ČAJ U PANA SENÁTORA

PREMIÉRA: 18. BŘEZNA 2010 STAVOVSKÉ DIVADLO

*„Pánové, upozorňuji vás, že to, co tady děláme, je vysoká politika,
a prosím, abyste to v této chvíli také plně procítili...“*

Ivan Stodola

ČAJ U PANA SENÁTORA

PŘELOŽILA **MARIE LIEHMOVÁ**

REŽIE: **LADISLAV SMOČEK**

SCÉNA: **KAREL GLOGR**

KOSTÝMY: **ŠÁRKA HEJNOVÁ**

DRAMATURGIE: **IVA KLESTILOVÁ**

OSOBY A OBSAZENÍ:

BALTAZAR SLÍVA, MAJITEL POHŘEBNÍHO ÚSTAVU: **FRANTIŠEK NĚMEC**

SLÍVOVÁ, JEHO MANŽELKA: **EVA SALZMANNOVÁ**

ELENA, JEJICH DCERA: **ANTONIE TALACKOVÁ**

SERGEJ IVAN LOPUŠKIN: **VÁCLAV POSTRÁNECKÝ**

DR. HRONEC: **VLADIMÍR JAVORSKÝ j. h.**

SEKERA, ŘEZNÍK A BÝVALÝ POSLANEC: **ALOIS ŠVEHLÍK**

TAJEMNÍK ÚSTŘEDÍ POLITICKÉ STRANY „VŠEOBECNÉHO BLAHOBYTU“: **VLADISLAV BENEŠ**

MOTOUZ, OBCHODNÍK: **MILAN STEHLÍK**

RYPÁK, REDAKTOR MÍSTNÍHO ČASOPISU: **OLDŘICH VLČEK**

POTKAN, SENÁTOR: **PETR PELZER**

PANÍ POTKANOVÁ, MANŽELKA SENÁTORA: **KATEŘINA BURIANOVÁ**

PANÍ MINISTROVÁ: **JOHANNA TESAŘOVÁ**

PREMIÉRA: 18. BŘEZNA 2010 VE STAVOVSKÉM DIVADLE

Jak se připravují komunální volby? Bylo to kdysi jiné než dnes? Je možné zajistit si úspěšnou politickou kariéru na čaji u paní ministrův? Ačkoliv by se mohlo zdát, že tato komedie mohla zestárnout a ztratit leccos na významu, opak je pravdou. Slovenský dramatik Ivan Stodola je znám jako nelítostný satirik maloměšťáků, které ve svých komediích často pranýřoval. Autor - povoláním lékař – namíchal pořádný hořko-směšný elixír.

Ivan Stodola (1888 – 1977) patřil mezi nejznámější a nejhranější slovenské dramatiky, byl oblíbený mezi ochotníky a oceňovaný i mezi profesionály. Tvořil až do své šedesátky, dokonce mu roku 1963 udělili titul zasloužilého umělce a roku 1967 i titul národního umělce.

Zdálo by se, že prožil šťastný a úspěšný život. Byl uznávaný lékařský odborník, doma i v zahraničí patřil k respektovaným osobnostem někdejšího československého zdravotnictví. Odešel jako poslední ze známého „stodolovského“ souhvězdí svých strýců: Aurel Stodola (1859 – 1942) – vědec a technik, Emil Stodola (1862 – 1945) – právník a politik, Kornel Stodola (1866 – 1946) – politik a podnikatel. Dramatik a lékař Ivan Stodola svou divadelní a odbornou činností přispěl ke slávě národně uvědomělého rodu.

Období po roce 1948 bohužel zásadně poznamenalo obě jeho profese – spisovatele i lékaře, a vneslo do jeho uměleckého i občanského života nečekaný zvrát. V roce 1947 byla zakázána inscenace satirické komedie *Kde bolo, tam bolo*, a Stodola byl jako dramatik odstaven. Další rána na sebe nenechala dlouho čekat. V letech 1951 – 1953 byl jako představitel tehdejšího zdravotnictví nespravedlivě vězněn ve vykonstruované finanční kauze, což mělo za následek lidské ponížení a veřejnou potupu. O této černé etapě svého života napsal memoárovou knihu *Smutné časy, smutný dom za kultu* (1969) jako osobní svědectví i dobový dokument.

Čaj u pana senátora jsem napsal asi za deset dní. Pozdější hry mi už daly více práce. Nahlédl jsem se totiž do „kuchyně“ dramaturgie a kvalifikovaní kritici mě upozorňovali na přednosti, ale i nedostatky. Hodně jsem se naučil od Dr. Milana Pišúta, který mé hry četl většinou jako první. Dalším dramaturgem, který mě velice ovlivnil, byl František Götz. On byl tím, kdo dramaturgicky připravil *Kariéru Jožky Púčika* pro Národní divadlo v Praze. Bylo to pro mne velkým vyznamenáním, protože šlo o první slovenskou hru uvedenou na exklusivní scéně v Ostravě, Plzni, Brně a hráli je i ochotníci, mnohdy častěji, než na Slovensku. Zažil jsem ale i nepříjemné epizody. Poslal jsem Frankovi Tetauerovi, dramaturgovi Vinohradského divadla, jednu svoji hru – nepamatuji již si kterou. Čekal jsem na odpověď a po měsíci jsem mu poslal obálku na odpověď s poznámkou, že by mi měl odpovědět, byť by byla odpověď negativní. Vynadal mi do „hlinkovců“, takže jsem mu už nikdy nic neposlal. Hned po roce 1945 jsem do téhož divadla zanesl *Marínu Havranovů*. Dramaturg mě nepřijal, poslal tajemníka s dotazem „co chci?“

Od té doby jsem už nikdy nikomu svoje hry nenabízel. Přece však v Národním divadle zahráli ještě *Bankový dům* a *Marínu Havranovů*. Tu však stáhli z repertoáru po čtyřech představeních (ačkoliv hlediště bylo plné) – pro ideologické nepochopení tehdejší doby. *Čaj u pana senátora* ještě zahrálo i Smíchovské divadlo.

(I. Stodola: Veselé i smutné vzpomínání dramatického autora,
Kaleidoskop mého života)

Jednou jsme se setkali s Borodáčovými v Korytnici. Stěžovali si na nedostatek slovenského repertoáru. Obecenstvo by prý uvítalo veselohru. Neměl bych chuť něco napsat? Popřemýšlel jsem.

A co něco z politického života?

Na tomto poli se vynořily opravdu humorné případy. Tak se narodil *Čaj u pana senátora*. Poprvé ho zahráli ochotníci v Mikuláši a Martině. V Bratislavě měla hra premiéru 15. března 1929.

Borodáč měl pravdu, obecenstvo se chtělo smát.

Satira dokáže být ale i velice nevděčná. Jedni se ochotně posmívají a vysmívají, druzí se cítí dotčení a pozurázení. Uražení se cítili i někteří senátoři. Přišel mi i výhružný anonym z Martina.

Jistý senátor zase dotčeně řekl, že se mnou nebude celý rok mluvit. Ale i mnohé dámy se poznávaly v postavě paní Slívové. Neurazili se jen ti, kteří se urazit mohli – totiž mistr a paní mistrová, podle kterých jsem manžele Slívovy napsal.

Na premiéře v Bratislavě byli dva advokáti – tehdy ministři – a po představení se mě s úsměvem ptali, kde jsem to všechno vypožoroval, protože na začátku politické kariéry měli podobné těžkosti s bontonem jako Baltazar Slíva. *Čaj* byl tedy můj první pokus o satiru. Přiznávám, že jsem si při jeho psaní neuvědomil, jaké nebezpečí se v tomto žánru skrývá.

(Bolo, ako bolo, 1965; Súborné dramatické dielo Ivan Stodola,
Divadelný ústav Bratislava)

NEJBLIŽŠÍ PREMIÉRY ČINOHRY:

15. 5. 2010, Nová scéna

Elfriede Jelinek CO SE STALO, KDYŽ NORA OPUSTILA MANŽELA...

10. 6. 2010, Stavovské divadlo

Lars von Trier DOGVILLE

15. 6. 2010, Divadlo Kolowrat

Milada Součková HISTORICKÝ MONOLOG

NEJBLIŽŠÍ AKCE:

21. 4. 2010 v 17 hodin, Národní divadlo

VERNISÁŽ VÝSTAVY KARIKATUR MILOŠE NESVADBY K JEHO 85. NAROZENINÁM

KONTAKT PRO MÉDIA:

Tomáš Staněk, public relations činohry,

tel: 224 902 126, mobil: 605 207 249, e-mail: t.stanek@narodni-divadlo.cz

Sledujte profil činohry na sociální síti Facebook.com

www.narodni-divadlo.cz

GENERÁLNÍ PARTNER
NÁRODNÍHO DIVADLA

PARTNER NÁRODNÍHO DIVADLA

PARTNER INSCENACÍ NÁRODNÍHO DIVADLA

PARTNER ČINOHRY NÁRODNÍHO DIVADLA

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOVŠTÍ

Národní divadlo děkuje JUDr. Dominice Kolowrat-Krakovské,
Maximilianu Kolowrat-Krakovskému a Francesce Kolowrat-Krakovské
za nezištnou a štědrú podporu.

Dr. Dadja Altenburg - Kohl